

ПЕРЕСОЛЯК В.Ю, РОМАНКО В.О., ПЕРЕСОЛЯК Р.В.

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ

до розробленого детального плану території частини громадської зони та зони озеленення в районі вулиці Київська смт. Слобожанське Слобожанської селищної ради Дніпровського району Дніпропетровської області

м. Ужгород – 2020 р.

ПЕРЕСОЛЯК В.Ю., РОМАНКО В.О., ПЕРЕСОЛЯК Р.В.

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ

до розробленого детального плану території частини громадської зони та зони озеленення в районі вулиці Київська смт. Слобожанське Слобожанської селищної ради Дніпровського району Дніпропетровської області

Виконавці:

Пересоляк В. Ю.

Романко В.О.

Пересоляк Р.В.

©Пересоляк В.Ю.,РоманкоВ.О.,
Пересоляк Р.В., 2020р

м. Ужгород – 2020 р.

Зміст

Анотація	4
Вступ	5
1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування, характеристика стану довкілля	6
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	9
3.Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення стану його здоров'я на території, які ймовірно зазнають впливу(за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	21
4.Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо території з природоохоронним статусом(за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	28
5.Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування	29
6.Опис наслідків для довкілля, у тому числі здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних	30
7.Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	32
8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення(недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)	34
9. Заходи передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	34
10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності) ²	35
11. Резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктом 1-10 цієї частини, розрахованих на широку аудиторію	35
Висновки	40
Список використаної літератури	41

Анотація

У даній роботі виконано звіт зі стратегічної екологічної оцінки до розробленого детального плану території частини громадської зони та зони озеленення в районі вулиці Київська смт. Слобожанське Слобожанської селищної ради Дніпровського району Дніпропетровської області.

Звіт виконано у відповідності до діючої нормативно-правової бази.

Детальний план території розроблений на підставі рішення Слобожанської селищної ради від 18 червня 2020 р. № 2665-47-VIIі ДБН Б.2.2-12:2018 «Планування та забудова територій» з врахуванням вимоги Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», ДБН 360-92** «Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень», ДБН Б.1.1-15:2012 «Склад та зміст генерального плану населеного пункту», ДБН В.2.3-5-2018 «Вулиці та дороги населених пунктів», ДБН Б.2.4-1-94 «Планування і забудова сільських поселень» та Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів (наказ № 952 від 18.05.2018).

Детальний план території є одним із засобів створення ефективної системи управління у містопланувальній та містобудівній сфері.

Вступ

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період України на період до 2030 року».

З підписанням Угоди про асоціацію України з ЄС та європейського напрямку розвитку суспільства все більшого значення у національній і регіональній політиці набуває концепція сприяння сталому розвитку територій шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття управлінських рішень щодо екологічної безпеки.

Стратегічна екологічна оцінка містобудівної документації дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі детального планування .

1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування, характеристика стану довкілля

Детальний план є містобудівною документацією місцевого рівня, яка розробляється з метою визначення планувальної організації і функціонального призначення, просторової композиції і параметрів забудови та ландшафтної організації кварталу, мікрорайону, іншої частини території населеного пункту, призначених для комплексної забудови чи реконструкції, та підлягає стратегічній екологічній оцінці.

Детальний план території частини громадської зони та зони озеленення в районі вулиці Київська смт. Слобожанське Слобожанської селищної ради Дніпровського району Дніпропетровської області розроблений з метою визначення планувальної організації та розвитку. За функціональним призначенням проєктовані території ділянки будуть відноситись до територій громадського призначення та рекреаційних зон озеленення території загального користування і визначення територіального розвитку на проєктний період з урахуванням перспектив, обґрунтованих раціональним використанням територіальних та природних ресурсів, а також з метою оптимальної функціональної організації поселення, яка має забезпечувати розвиток та реконструкцію селищного поселення, найкращі умови для проживання та праці.

Детальний план території передбачає:

- уточнення планувальної структури і функціонального призначення території, просторової композиції, параметрів забудови та ландшафтної організації частини території селищної ради;
- формування принципів планувальної організації забудови;
- виявлення та уточнення територіальних ресурсів для всіх видів функціонального використання території;
- визначення всіх планувальних обмежень використання території згідно з державними будівельними нормами та санітарно-гігієнічними нормами;
- забезпечення комплексності забудови території;
- організація транспортного і пішохідного руху, розміщення місць паркування транспортних засобів;
- охорони та поліпшення навколишнього середовища, забезпечення екологічної безпеки;
- комплексного благоустрою та озеленення.

При розробленні детального плану території громадського призначення в районі вулиці Київська смт. Слобожанське враховуються програми розвитку інженерно - транспортної інфраструктури, чинної містобудівної документації на місцевому рівні та інформація державного земельного кадастру.

Відповідно до частини першої статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності, визначеної частинами другою і третьою статті третьої. Така планована діяльність підлягає оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

Детальний план території розроблений на підставі рішення Слобожанської селищної ради (сорок сьома сесія сьомого скликання) від 18 червня 2020 р. № 2665-47-VII. При розробленні детального плану території враховуються: генеральний план смт. Слобожанське Дніпровського району Дніпропетровської області, програми

розвитку інженерно-транспортної інфраструктури, чинної містобудівної документації на місцевому рівні та інформації державного земельного кадастру.

Таблиця 1. Техніко – економічні показники об'єкта будівництва в районі вулиці Київська смт. Слобожанське Дніпровського району

№ п/п	НАЗВА ПОКАЗНИКІВ	Одиниця виміру	Значення показників	
			Існуюче	Проектне
1.	Площа території всього, у тому числі	га /%	18,84/100	18,84/100
2.	Громадська забудова	га/%	17,41/92	2,73/14
3.	Житлова садибна забудова	га/%	1,35/7	0/0
4.	Озеленення загального призначення	га/%	0,08/1	15,08/81
5.	Транспортна інфраструктура	га/%	0/0	1,03/5
	Спортивний комплекс "Максимус"			
6.	Площа території	га/%	0,79/100	2,73/100
7.	Площа забудови	га/%	0,42/53	1,28/47
8.	Площа твердого покриття	га/%	0,34/43	1,42/52
9.	Площа озеленення	га/%	0,03/4	0,03/1
10.	Кількість паркомісць	маш/місце	10	28
11.	Кількість робітників	осіб	11	30
	Парк			
12.	Площа території	га/%	-	14,8/100
13.	Площа водного об'єкту	га/%	-	2,83/19
14.	Площа забудови	га/%	-	0,08/1
15.	Площа твердого покриття	га/%	-	4,04/27
16.	Площа озеленення	га/%	-	7,85/66
17.	Кількість паркомісць	маш/місце	-	138
18.	Кількість робітників	осіб	-	10
19.	Максимальне рекреаційне навантаження	осіб	-	1480
20.	Електропостачання	кВт/год	-	150
21.	Водопостачання	м ³ /добу	-	3
22.	Каналізування	м ³ /добу	-	3

Земельна ділянка площею 18,84 га розташована в межах населеного пункту селище міського типу Слобожанське Дніпровського району Дніпропетровської області.

Викопіювання з оглядової карти ДЗК території де розробляється детальний план території в районі вулиці Київська смт. Слобожанське Слобожанської селищної ради Дніпровського району Дніпропетровської області (рис. 1)

Ортофотоплан території де розробляється детальний план території в районі вулиці Київська смт. Слобожанське Слобожанської селищної ради Дніпровського району Дніпропетровської області (рис. 2)

Проведення стратегічної екологічної оцінки до розробленого детального плану території в смт. Слобожанське Дніпровського району Дніпропетровської області відповідає третій цілі Стратегії Дніпропетровської області до 2020 р., а саме: «Екологічна та енергетична безпека».(2)

Детальний план території в районі вулиці Київська смт. Слобожанське Слобожанської селищної ради Дніпровського району Дніпропетровської області (рис. 3)

№	Найменування	Обсяг земель	Площіть	Примітка
1	Міст "Київська"	421	7	Київська
2	Річковий ландшафтний заказник	16	0,001	Київська
3	Ландшафтний заказник	16	10,00	Київська
4	Місцевий парк (ландшафтний)	16	0,01	Київська
5	Міст "Київська"	16	0,001	Київська
6	Київська	421	7	Київська
7	Місцева садиба (паркова)	421	7	Київська
8	Ландшафтний заказник і заказник	421	7	Київська
9	Місцева садиба (паркова)	421	7	Київська
10	Транспортний	421	7	Київська
11	Київська	421	7	Київська
12	Місцевий ландшафтний заказник, МП, МП	421	7	Київська
13	Київська	421	7	Київська
14	Ландшафтний заказник	421	7	Київська
15	Місцева садиба (паркова)	421	7	Київська
16	Ландшафтний заказник і заказник	421	7	Київська
17	Місцевий ландшафтний заказник	421	7	Київська
18	Ландшафтний заказник	16	0,1	Київська
19	Річковий заказник	16	0,10	Київська
20	Місцевий парк	16	0,2	Київська
21	Ландшафтний заказник	16	0,14	Київська
22	Ландшафтний заказник (ландшафтний заказник)	421	7	Київська
23	Місцевий ландшафтний заказник	421	10	Київська
24	Київська	16	0,00	Київська
25	Київська садиба (паркова)	16	0,14	Київська
26	Київська	421	7	Київська
27	Київська садиба (паркова)	421	7	Київська
28	Київська садиба (паркова)	16	0,10	Київська
29	Ландшафтний заказник	16	0,2	Київська
30	Ландшафтний заказник (ландшафтний заказник)	421	7	Київська

ОСНОВНІ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ

Найменування	Обсяг земель	Значення показників	
		Київська	Примітка
Територія			
Площа територіальної зони (загальної)	16/76	10,00 / 100	10,00 / 100
площа садиби (паркова)	16/76	17,00 / 100	2,00 / 10
площа садиби (паркова)	16/76	1,00 / 7	0 / 0
площа садиби (паркова) (ландшафтний заказник)	16/76	0,00 / 1	10,00 / 10
площа садиби (паркова)	16/76	0 / 0	1,00 / 0
Екологічний заказник "Київська"			
Площа території	16/76	0,10 / 100	2,10 / 100
Площа садиби	16/76	0,00 / 10	1,00 / 10
Площа ландшафтної території	16/76	0,10 / 100	1,00 / 10
Площа садиби (паркова)	16/76	0,00 / 0	0,00 / 1
Площа території	Київська	10	10
Площа садиби	Київська	10	10
Водні			
Площа території	16/76	-	1,00 / 100
Площа водної садиби	16/76	-	2,00 / 10
Площа садиби	16/76	-	0,00 / 1
Площа ландшафтної території	16/76	-	0,00 / 10
Площа садиби (паркова)	16/76	-	2,00 / 100
Площа території	Київська	-	10
Площа садиби	Київська	-	10
Величина екологічного показника	Київська	-	1,00
Екологічний	Київська	-	10
Екологічний	Київська	-	10

Адміністративний центр — селище міського типу Слобожанське. Згідно паспорту Слобожанської селищної територіальної громади станом на 2020 рік, загальна площа території складає 16639,2 га, а кількість населення – 15 270 осіб. У Слобожанському розташовані органи влади Дніпровського району.

Гідрографія та рельєф

У відповідності до ст. 5 Водного кодексу України всі поверхневі водні об'єкти в межах Дніпропетровської області належать до водних об'єктів загальнодержавного значення.

Територія селищної територіальної громади Слобожанське розташована на межі Дніпровсько - Орельського та Сурсько -Дніпровського фізико-географічних районів. Така ситуація обумовлює складність рельєфної будови території. Селище Слобожанське розкинулося на лівобережній частині р.Дніпра і представлена заплавно-рівнинним рельєфом з абсолютними відмітками поверхні 51,0-73,0 м.

Селищна територіальна громада Слобожанське розташована в межах Дніпровського артезіанського басейну, для якого характерна наявність потужних осадових відкладів, до яких приурочені водоносні горизонти.

В межах, якої виділяються:

- водоносний горизонт древнеалювіальних відкладів річних долин і балок. Залягає широкою половою в 15-20 км вздовж лівого берега Дніпра. Глибини залягання - 10 м. Горизонт безнапірний. Дебіти свердловин 0,2-3,0 л/сек. Мінералізація 0,3-1,0 г/л, жорсткість 3-6 мг-екв/л;
- водоносний горизонт харківських відкладів. Глибина залягання 6-40 метрів. Горизонт напірний. Дебіти свердловин 0,3-3,0 л/сек. Мінералізація 1 г/л, жорсткість 1-3 мг-екв/л;
- Підземні води по відношенню до бетону мають сульфатну агресивність.
- В плані сейсмічності територія відноситься до несейсмічної зони (ДБН В.1.1-12/2006).
- Ґрунтові умови характеризуються I типом просідання з можливим проявом II типу.
- Практично усі зафіксовані геодинамічні процеси - підтоплення, явища просідання, зсуви, порушеність території, викликані техногенним навантаженням. Будівництво Запорізької ГЕС спровокувало підняття рівня ґрунтових вод в прибережних територіях на 4,4 метра.

- Рівні залягання ґрунтових вод < 3 м від поверхні. На території об'єднаної територіальної громади, в результаті будівництва Фрунзенської зрошувальної системи і великих втрат води із магістральних комунікацій, підняття рівня зафіксовано в межах 5-6 метра.

Клімат

Клімат помірно-континентальний. Літо жарке і сухе з частими зливами, сильними південно-східними і східними вітрами, які спричинюють посухи; зима м'яка, малосніжна, часто бувають відлиги і ожеледі.

Пересічна температура січня: від $-4,5^{\circ}\text{C}$ на південний захід до $-6,5^{\circ}\text{C}$ на південний схід, липня: відповідно $+22,5^{\circ}\text{C}$ та $+21,5^{\circ}\text{C}$. Тривалість безморозного періоду від 187 днів на півночі, до 228 днів на півдні. Період з температурою понад $+10^{\circ}\text{C}$ становить 178 днів. Опадів 450 – 490 мм на півночі і 400 – 430 мм на півдні, переважна більшість їх випадає в теплий період року.

Постійний сніговий покрив (10 – 15 см) утворюється щороку (за винятком крайньої південної частини правобережжя), встановлюється у грудні, сходить на початку березня. Серед несприятливих кліматичних явищ – відлиги, морози з вітрами, суховії і пилові бурі. Район лежить у межах посушливої дуже теплої агрокліматичної зони.

Таблиця 2. Повторюваність напрямків вітру, %

Період року	Пн	Пн -Сх	Сх	Пд-Сх	Пд	Пд-Зх	Зх	Пн-Зх
Теплий період	14,1	12,8	8,8	9,7	13,7	9,6	12,6	20,6
Холодний період	9,6	12,2	13,6	16,6	15,8	10,6	7,6	14,0
Рік	12,0	13,0	11,0	12,0	15,0	10,0	9,0	18,0

Ґрунти

Ґрунти Дніпропетровської області почали досліджуватись наприкінці XIX сторіччя, але найбільш детально вони вивчались з 1957 по 1962 рік, коли складались перші ґрунтові плани (карти) для колгоспів та радгоспів України. Було встановлено, що у Дніпропетровській області домінують чорноземні ґрунти різних підтипів (звичайні та південні), родів (еродовані, лучні, засолені, солонцюваті, осолоділі), видів (глибокі, середньо- і малоглибокі; середньо-, малогумусові і слабогумусові; слабо-, середньо- і сильносолонцюваті; слабо-, середньо- і сильноеродовані), різновидів (за механічним складом переважно середньо-, важкосуглинисті та легкоглинисті), розрядів (сформовані

переважно на лесах та лесових суглинках, місцями на червоно-бурих глинах і суглинках, сіро-зелених мергелястих і темно-сірих сланцюватих глинах, піщаних і супіщаних породах, на елювії масивно-кристалічних порід тощо).

У межах Дніпропетровської області на чорноземи звичайні повнопрофільні, що залягають на плоскорівнинних просторах, припадає 48,3% всієї земельної площі, у тому числі на звичайні чорноземи - 42,3%, південні - 5,7%, солонцюваті - 0,3%, на еродовані ґрунти схилів різної крутості і протягу, різних форм і експозицій - 36,6%, у тому числі на слабоеродовані - 27,3%; на середньо- і сильноеродовані — 9,3%. На решті території області розповсюджені лучно-чорноземні, чорноземно-лучні, лучні, лучно-болотні, болотні, засолені, солонцюваті, осолоділі, а також дернові ґрунти, солончаки і солонці.

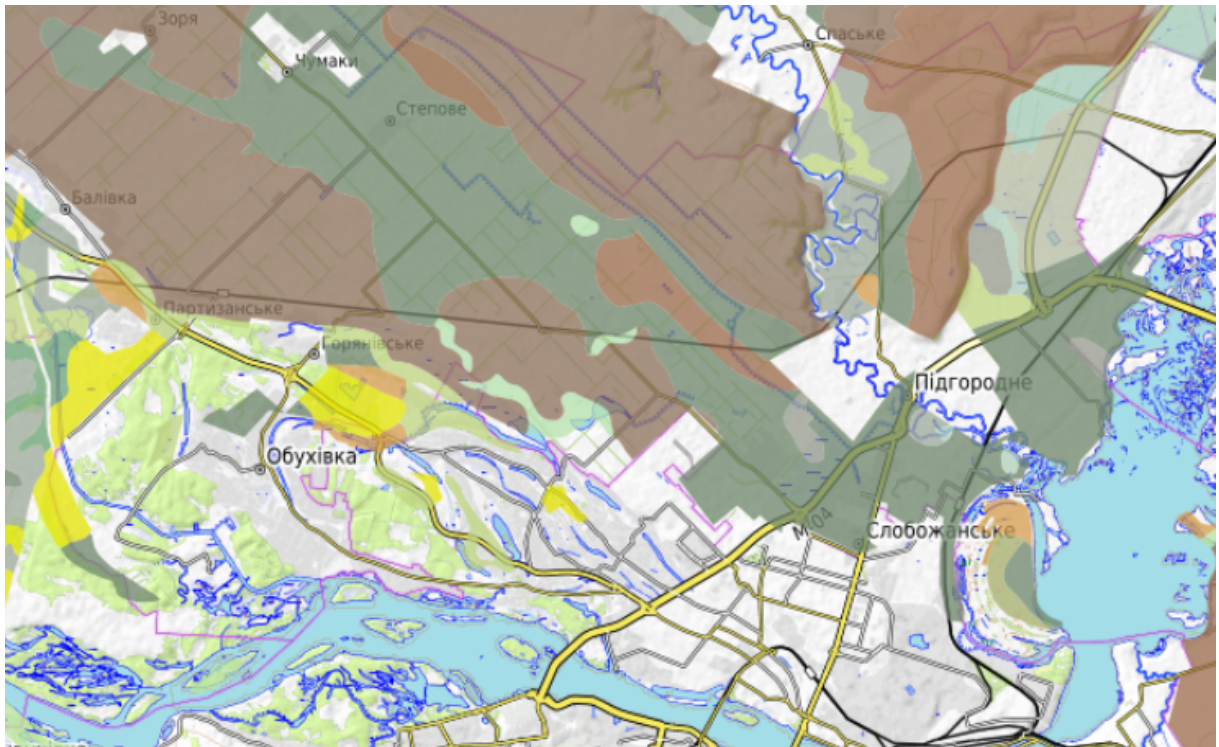
Інтразональні типи ґрунтів зосереджені у долинах річок, зокрема найбільших – Дніпра та Самари. Вони представлені лучно-чорноземними поверхнево-солонцюватими ґрунтами в комплексі із солонцями, чорноземами солонцюватими на важких глинах, лучно-чорноземними ґрунтами в долині Дніпра, лучними солонцюватими ґрунтами вздовж заплав Дніпра, Орелі і Самари, дерновими переважно оглеєними піщаними та супіщаними ґрунтами на річкових алювіальних пісках.

Реакція ґрунтового розчину чорноземних та лучночорноземних ґрунтів – нейтральна або слабколужна, солонцюватих ґрунтів – середньолужна, солонців - лужна. Бонітет ґрунтів Дніпропетровщини знижується з півночі на південь. Найвищою родючістю характеризуються чорноземи звичайні середньогумусні, найнижчою – солонці. Родючість дерново-підзолистих ґрунтів невисока, вони потребують поліпшення для сільськогосподарського використання, зокрема внесення органічних добрив.

Дніпропетровська область простягається всього на 200 км з півночі на південь і на 270 км із заходу на схід, але має досить різноманітні умови, які привели до формування на й території 277 ґрунтових різновидів, що відрізняються за складом, фізичними, хімічними, біологічними властивостями і потребують індивідуальних підходів щодо їх освоєння в сільському господарстві.

Розподіляються ґрунти згідно з законами горизонтальної (широтної) та вертикальної (висотної) зональності. При переміщенні з півночі на південь області чорноземи звичайні малогумусні глибокі переходять спочатку у середньоглибокі, потім у малоглибокі і у чорноземи південні. Відоме положення про те, що глибина гумусованого профілю залежить від спільних умов зволоження території, чітко виявляється у властивостях ґрунтового покриву Дніпропетровської області.

План – схема ґрунтів смт. Слобожанське Слобожанської ОТГ Дніпровського району Дніпропетровської області (рис.5)

	Шифр: 95 : Лучно-чорноземні ґрунти
	Шифр: 49 : Чорноземи звичайні малогумусні глибокі
	Шифр: 54 : Чорноземи звичайні малогумусні
	Шифр: 129 : Лучні солонцюваті осолоділі ґрунти
	Шифр: 111 : Чорноземно-лучні ґрунти Солонці лучні
	Шифр: 127: Лучні глибоко-слабосолонцюваті ґрунти Солонці лучн
	Шифр: 80: Чорноземні глинисто-піщані і супіщані ґрунти
	Шифр: 114 : Чорноземно-лучні глибоко-слабосолонцюваті ґрунти Солонці
	лучні

Флора та фауна.

На території області зареєстровано 313 видів адвентивних судинних рослин. Це складає 17,2 % від загальної кількості видів рослин.

Частина їх є інвазійними видами, які добре пристосувалися до місцевих умов, є постійними у складі природних рослинних угруповань, а, іноді і заміщують домінуючі види у цих угрупованнях.

З погляду багатьох авторів, з появою заносних видів не відбувається збагачення флори, тому що посилення процесу антропогенного впливу викликає неминуче загальне збідніння аутохтонної (місцевої) флори, її спрощення й уніфікацію.

Значна інвазійна здатність даних видів становить загрозу аборигенному фіторізноманіттю, негативно впливає на здоров'я населення.

На території Дніпропетровської області зустрічаються 132 види тварин, занесених до Червоної книги України, з них круглих черв'яків - 1, кільчастих черв'яків - 2, членистоногих - 66, хордових - 63.

Також зустрічаються 29 видів тварин, що занесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори та перебувають під загрозою зникнення (CITES); 241 вид тварин, занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції); 96 видів, занесені до додатків Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннської конвенції, CMS); 52 види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA); 7 видів, що охороняються відповідно до Угоди про збереження популяцій європейських кажанів (EUROBATS).

У межах природного заповідника "Дніпровсько-Орільський" охороняються види тварин, занесених до Червоної книги України, а також ті, що підпадають під дію міжнародних договорів. Збільшення чисельності деяких охоронюваних видів тварин пов'язано як із удосконаленням заходів з охорони так і з наданням статусу охорони новим видам у кожній наступній редакції Червоної книги України.

Як відомо, головною особливістю фауни є її динамічність, що визначається можливостями та історично сформованими особливостями її видів до зміни свого місця у просторі і надзвичайно динамічній структурі угруповань у часі. На відміну від інших груп живих організмів, тварини активно переміщуються у просторі, змінюючи своє положення відповідно до змін факторів середовища та змін ресурсів. Тому всі заходи і програми щодо охорони фауни повинні враховувати цю її особливість, яка виявляється як в сезонних циклах, так і в багаторічних (при тому доволі стрімких) змінах ареалів, у міграціях, інвазіях, хвилях чисельності тощо. Сезонні та багаторічні зміни локальних

угруповань вимагають розробки динамічної системи охорони біорізноманіття загалом і раритетних видів зокрема.

Об'єкти природно-заповідного фонду на території Слобожанської ОТГ, Дніпровський району та в м. Дніпро

У даний час питання збереження біологічного різноманіття на Землі є одним з найважливіших серед екологічних проблем. На першому місці у справі збереження біорізноманіття стоїть охорона рослин, які утворюють середовище для існування інших організмів. Найважливішим серед цього є збереження рідкісних та зникаючих видів рослин, що передбачає реєстрацію видів і складання "Червоних книг" окремих країн і регіональних "Червоних списків". Існують Світовий і Європейський червоні списки рослин.

У Дніпропетровській області понад 40 років тому почалася робота з охорони рослинного світу.

Першим юридичним документом з охорони рослинності був список рідкісних та зникаючих рослин (54 види), затверджений рішенням Дніпропетровського облвиконкому від 09.10.1979 № 568.

У 1998 році був складений "Червоний список видів рослин Дніпропетровської області", затверджений Дніпропетровською обласною радою (рішення обласної ради від 12.06.1998 № 7.2/XXIII), який включав 338 судинних рослин. З них 22 види включені до Європейського Червоного списку, 56 видів - до Червоної книги України (1996), 260 видів рослин, які охороняються в Дніпропетровській області.

У 2011 році провідними науковими установами області в галузі вивчення біорізноманіття було створено видання: "Червона книга Дніпропетровської області. Рослинний світ". Це друге (після Донецької області) повномасштабне видання обласної Червоної книги рослин в Україні.

Вона є основою для охорони та відтворення видів рослин, занесених до Червоної книги України та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів рослинності, а також видів, що охороняються на регіональному рівні (Червоний список видів рослин і тварин Дніпропетровської області (рішення обласної ради від 27.12.2011 № 219-10/УІ).

У списку наведено 451 вид рідкісних та зникаючих рослин, що охороняються на території Дніпропетровської області.

Серед них - 16 видів занесені до Світового Червоного списку, 27 - до Європейського Червоного списку, 82 - до Червоної книги України.

Але ці види ретельно охороняються лише на території природного заповідника Дніпровсько - Орільський, Ботанічного саду Дніпропетровського національного університету та Криворізького ботанічного саду НАН України.

З метою посилення державного контролю за збереженням та охороною рідкісних видів ранньоквітучих і реліктових рослин підготовлено доручення голови облдержадміністрації від 15.03.2019 № 08-21/0/35-19 "Про проведення операції "Первоцвіт-2019" щодо заборони торгівлі на ринках Дніпропетровської області та поза їх межами рідкісними видами ранньоквітучих, ендемічних, реліктових і таких, що знаходяться під загрозою знищення рослинами, а також рослинами, занесеними до Червоної книги України.

Питання збереження біорізноманіття включені до Дніпропетровської обласної комплексної програми (стратегії) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 - 2025 роки (рішення Дніпропетровської обласної ради від 21.10.2015 № 680-34/VI). Аналіз багаторічних даних свідчить про те, що заповідний режим та заходи з охорони безумовно позитивно впливають на стан мешкання та перебування усіх рідкісних видів тварин на території Дніпропетровської області.

Таблиця 3. Природний заповідний фонд на території ОТГ Слобожанське, Дніпровський району та в м. Дніпро

	ПЗФ	Категорія	Вид	Площа	Рік	Місце розташування
1	Ділянка дубових насаджень	Пам'ятка природи	Ботанічна	1.80	1977	Дніпро
2	Парк імені Шевченка	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва		45.00	1990	Дніпро
3	Новокодацький парк	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва		35.00	1972	Дніпро
4	Парк Лазаря Глоби	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва		40.00	1972	Дніпро
4	Севастопольський	Парк-пам'ятка садово-паркового		6.50	1972	Дніпро

	парк	о мистецтва				
6	Ділянка тополевих насаджень	Пам'ятка природи	Ботанічна	5.00	1977	Дніпро
7	Ботанічний сад Дніпропетровського національного університету	Ботанічний сад		33.00	1972	Дніпро
8	Дніпровсько - Орільський	Природний заповідник		3 766.20	1990	Дніпровський район
9	Кільченський	Заказник	Ландшафтний	100.0	1974	Дніпровський район
10	Урочище Яцево	Заказник	Лісовий	175.0	1977	Дніпровський район
11	Балка Бубликова	Заказник	Ботанічний	11.30	1979	Дніпровський район
12	Балка Павлівська	Заказник	Ботанічний	28.0	1979	Дніпровський район
13	Балка Орлова	Заказник	Ботанічний	9.40	1979	Дніпровський район
14	Балка Липова	Заказник	Ботанічний	3.10	1972	Дніпровський район
15	Балка Осипова	Заказник	Ботанічний	14.40	1972	Дніпровський район
16	Балка Кирпична	Заказник	Ландшафтний	2.50	1992	Дніпровський район
17	Отченашкові наділи	Заказник	Ландшафтний	400.0	1995	Дніпровський район
18	Гранітні скелі	Пам'ятка природи	Геологічна	4.00	1972	Дніпровський район

19	Павлівський ліс	Пам'ятка природи	Ботанічна	5.00	1972	Дніпровський район
20	Дніпровські ліси	Регіональний ландшафтний парк		4437,4 65	2010	Дніпровський район

Основні вимоги щодо режиму парків-пам'яток садово-паркового мистецтва

На території парків-пам'яток садово-паркового мистецтва забороняється будь-яка діяльність, що не пов'язана з виконанням покладених на них завдань і загрожує їх збереженню.

На території парків-пам'яток садово-паркового мистецтва забезпечується проведення екскурсій та масовий відпочинок населення, здійснюється догляд за насадженнями, включаючи санітарні рубки, рубки реконструкції та догляду з підсадкою дерев і чагарників ідентичного видового складу, замість загиблих, вживаються заходи щодо запобігання самосіву, збереження композицій із дерев, чагарників і квітів, трав'яних газонів.

На території парків-пам'яток садово-паркового мистецтва може проводитися зонування відповідно до вимог, встановлених для ботанічних садів.

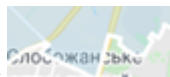
Власники або користувачі земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів, оголошених парками-пам'ятками садово-паркового мистецтва, беруть на себе зобов'язання щодо забезпечення режиму їх охорони та збереження.

Економічна та соціальна характеристика району робіт

Селище міського типу Слобожанське примикає до північної околиці міста Дніпра, між автомобільними магістралями М04 (Е50) /Знам'янка — Луганськ — Ізварине/ і Т 0410. /Дніпро — Слобожанське — Підгородне — Магдалинівка — Котовка /.

Слобожанська селищна громада — адміністративно - територіальна одиниця та орган місцевого самоврядування у Дніпровському районі Дніпропетровської області.

План – схема території Слобожанської ОТГ Дніпровського району (рис.6)

Слобожанське - Слобожанська ОТГ

Економіка територіальної громади представлена підприємствами :

- Дніпропетровський тепличний комбінат;
- «Ювілейний», м'ясокомбінат, ТОВ;
- «Дивоцвіт», ПП;
- Дніпропетровський НДПІ землеустрою, ДП;
- ДП «Південний ринок»;
- Дніпропетровський племінний завод ВАТ «Бджолоагросервіс»;
- ТОВ «Агросільпром»;
- ТОВ «Біотерра»;
- ТОВ «ККД»;
- ТОВ «Снекпродакшн»;
- ТОВ «АТБ-МАРКЕТ».

Тенденція останніх років характеризується, як природнім, так і механічним приростом населення міста Дніпро та смт. Слобожанське. Природний приріст, стане основним фактором у збільшенні чисельності населення.

Важливим позитивним фактором для зростання та підтримування народжуваності на порівняно високому рівні вважається не власне рівень життя населення, а сукупність факторів, які сприяють покращенню якості життя: розширені можливості зайнятості, можливості поєднання зайнятості з вихованням дітей, покращення у сфері оплати праці та можливості забезпечення житлом. Тільки

поліпшення ситуації в цих сферах дозволить більш повно реалізувати населенню свої репродуктивні прагнення. Тому за оптимістичним варіантом передбачаються вищі темпи зростання народжуваності.

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення стану його здоров'я на території, які ймовірно зазнають впливу(за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Для визначення найгостріших проблем та реальних можливих шляхів їх вирішення у сфері охорони атмосферного повітря смт. Слобожанське та населених пунктів Дніпровського району можливо лише на рівні регіональної влади Дніпропетровської області.

Викиди шкідливих речовин в атмосферу у 2019 році становили 576,9 тис. т, що на 37,4 тис. т (6 %) менше, ніж у 2018 році.

У складі викинутих забруднюючих речовин оксиди вуглецю становлять 303,403 тис. т; діоксиди та інші сполуки сірки - 48,375 тис. т; речовини у вигляді суспендованих твердих частинок - 62,104 тис. т; метан - 128,167 тис. т; сполуки азоту - 32,217 тис. т; метали та їх сполуки - 0,692 тис. т тощо.

Крім того, за звітний період в атмосферу надійшло 23,5 млн т. діоксиду вуглецю - основного парникового газу, який впливає на зміну клімату.

Виходячи з проведеного аналізу можна зробити висновок, що найгострішою проблемою у сфері охорони атмосферного повітря є використання застарілих технологій виробництва теплової енергії для обігріву житлових приміщень, що спричиняє негативний вплив на стан довкілля та здоров'я населення та викидів від автомобільного транспорту, який проїжджає через селище. Найбільш прийнятним для влади способом вирішення зазначеної проблеми є використання програмно-цільового підходу.

Найбільш вразливою складовою, що зазнає негативного впливу викидів в атмосферне повітря, є здоров'я населення.

Соціально-демографічні показники Слобожанської ОТГ та здоров'я населення

Тенденція останніх років характеризується, як природнім, так і механічним приростом населення міста. Природний приріст, стане основним фактором у збільшенні чисельності населення.

Чисельність населення громади - , населення -14 635 мешканців з них - міське населення - 13556, сільське населення:- 1401.

Важливим позитивним фактором для зростання та підтримування народжуваності на порівняно високому рівні вважається не власне рівень життя населення, а сукупність факторів, які сприяють покращенню якості життя: розширені можливості зайнятості, можливості поєднання зайнятості з вихованням дітей, покращення у сфері оплати праці та можливості забезпечення житлом. Тільки поліпшення ситуації в цих сферах дозволить більш повно реалізувати населенню свої репродуктивні прагнення. Тому за оптимістичним варіантом передбачаються вищі темпи зростання народжуваності.

Демографічні показники та здоров'я населення є чутливими показниками, які відображають зміни в якості навколишнього природного середовища. Чисельні дані свідчать про те, що в екологічно несприятливих районах реєструється збільшення рівня смертності та захворюваності населення, при цьому відстежується певний зв'язок з екологічними особливостями району (Таблиця 4).

Таблиця 4. Захворюваність дорослого населення Дніпропетровської області 2014-2018рр (на 10 тис дорослого населення)

Адміністративна територія	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017р.	2018 р.
Дніпропетровська область	8519,1	8520,6	8913,7	8908,4	8442,7

Зміна вікової структури населення, зниження якості та тривалості життя є наслідком багатьох економічних, соціальних та екологічних факторів, серед яких забруднення навколишнього природного середовища займає значне місце. Високий рівень забруднення атмосферного повітря - один з основних факторів підвищення ризику смертності та захворюваності населення.

Потрапляння забруднюючих речовин в організм людини через органи дихання викликає ризик розвитку їх хвороби. Крім того, тверді частинки, осаджуються на поверхні землі та можуть потрапляти до органів дихання та травлення.

Негативним фактором є зростання рівня захворюваності та загальної смертності населення, хоча показник смертності по місту є одним із найнижчим серед міст та районів області. Ріст захворюваності пройшов, у першу чергу, за рахунок хвороб системи кровообігу. Спостерігається також зростання рівня захворювань, пов'язаних із забрудненням атмосферного повітря, зокрема на бронхіальну астму серед дорослих та дітей.

Аналіз сучасного стану навколишнього середовища

За даними Головного управління статистики у Дніпропетровській області викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря з стаціонарними джерелами забруднення за 2019 рік становлять 4576,3 тис. т .

У складі викинутих забруднюючих речовин оксиди вуглецю становлять 303,403 тис. т; діоксиди та інші сполуки сірки - 48,375 тис. т; речовини у вигляді суспендованих твердих частинок - 62,104 тис. т; метан - 128,167 тис. т; сполуки азоту - 32,217 тис. т; метали та їх сполуки - 0,692 тис. т тощо.

Крім того, за звітний період в атмосферу надійшло 23,5 млн. т діоксиду вуглецю - основного парникового газу, який впливає на зміну клімату.

Таблиця 5. Динаміка обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне 2017-2019 рік та два попередніх

Роки	2017	2018	2019
Загальна кількість (одиниць) дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, виданих у поточному році суб'єкту господарювання, об'єкт якого належить до:	568	684	571
другої групи	141	209	150
третьої групи	427	475	421
Викиди забруднюючих речовин та парникових газів від стаціонарних джерел, тис. т	657,3	614,3	576,925
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на км ² , т	20,6	19,2	18,1
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на одну особу, кг	203,5	190,9	180,8

Таблиця 6. Вміст забруднюючих речовин в атмосферному повітрі містах Дніпровської області за 2019 рік

Назва забруднюючої речовини	Місто	Середньорічний вміст, мг/м ³	Середньодобові ГДК, мг/м ³	Максимальні разові ГДК, мг/м ³	Максимальний вміст, мг/м ³
Пил	Дніпро	0,4	0,15	0,5	1,5
Двооксид сірки	Дніпро	0,010	0,05	0,5	0,216
Оксид вуглецю	Дніпро	2	3,0	5,0	8
Двооксид азоту	Дніпро	0,09	0,04	0,2	0,37
Оксид азоту	Дніпро	0,05	0,06	0,40	0,15
Сірководень	Дніпро	0,002	-	0,008	0,036
Фенол	Дніпро	0,003	0,003	0,010	0,017
Аміак	Дніпро	0,04	0,04	0,20	0,16
Формальдегід	Дніпро	0,011	0,003	0,035	0,081
Пил	Кам'янське	0,4	0,15	0,5	1,5
Двооксид сірки	Кам'янське	0,007	0,05	0,5	0,04
Оксид вуглецю	Кам'янське	3	3,0	5,0	6
Двооксид азоту	Кам'янське	0,07	0,04	0,2	0,41
Оксид азоту	Кам'янське	0,04	0,06	0,40	0,11
Сірководень	Кам'янське	0,006	-	0,008	0,015
Фенол	Кам'янське	0,007	0,003	0,010	0,024

Аміак	Кам'янське	0,05	0,04	0,20	0,27
Формальдегід	Кам'янське	0,009	0,003	0,035	0,034
Пил	Кривий Ріг	0,8	0,15	0,5	2,4
Двооксид сірки	Кривий Ріг	0,012	0,05	0,5	0,064
Оксид вуглецю	Кривий Ріг	2	3,0	5,0	8
Двооксид азоту	Кривий Ріг	0,06	0,04	0,2	0,42
Оксид азоту	Кривий Ріг	0,03	0,06	0,40	0,14
Сірководень	Кривий Ріг	0,001	-	0,008	0,015
Фенол	Кривий Ріг	0,002	0,003	0,010	0,016

Характеризуючи стан атмосферного повітря в цілому по Дніпропетровській області необхідно відзначити деяке його поліпшення та стабілізацію рівнів забруднення протягом 2018-2019 років, адже багато промислових підприємств знизили свою потужність, а деякі взагалі зупинили роботу.

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря по Дніпропетровській області наведена в таблиці 6.

Таблиця 7. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за видами економічної діяльності

№ з/п	Види економічної діяльності	Обсяги викидів за регіоном	
		тис. т	відсотків до загального підсумку
	Усього за видами економічної діяльності, у тому числі:	576,9	100,0
1.1.	переробна промисловість	355,965	61,7
1.2.	добувна промисловість і розроблення кар'єрів	161,184	27,9
1.3.	постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	47,387	8,2
1.4.	транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	2,587	0,45
1.5.	водопостачання, каналізація, поводження з відходами	6,163	1,07

Система каналізації в селищі Слобожанське змішана; у центральній частині селища – загальносплавна, а в нових районах – роздільна. Всі категорії стічних вод системою колекторів і насосних станцій відводяться на очисні споруди, які працюють з подвійним перевантаженням. Каналізаційні мережі та насосні станції неспроможні подати всі стічні води міста на КОС, через що, в межах населеного пункту здійснюються всі скиди неочищених стічних вод в р Дніпро.

Таблиця 8. Скидання зворотних вод та забруднюючих речовин основними водокористувачами - забруднювачами поверхневих вод р. Дніпро

Назва водокористувача-забруднювача	Найвни́сть, потужність (м3/добу), ефективність використання (використання потужності) очисних споруд	2017 рік			2018 рік			2019 рік		
		об'єм скидання зворотних вод, тис. м ³	у тому числі об'єм скидання забруднених (без очищення) та недостатньо очищених зворотних вод, тис. м ³	кількість забруднюючих речовин, що скидаються разом із зворотними водами, т	об'єм скидання зворотних вод, тис. м ³	у тому числі об'єм скидання забруднених (без очищення) та недостатньо очищених зворотних вод, тис. м ³	кількість забруднюючих речовин, що скидаються разом із зворотними водами, т	об'єм скидання зворотних вод, тис. м ³	у тому числі об'єм скидання забруднених (без очищення) та недостатньо очищених зворотних вод, тис. м ³	кількість забруднюючих речовин, що скидаються разом із зворотними водами, т
1	2	3	4		5	7	8	9	10	11
р. Дніпро										
АТ "ДНІПРОАЗОТ" м. Кам'янське	13000 / 2145,1 / 16,5 %	2958,6	2958,6	608,4216	2203,9	2203,9	451,3521	2464,8	1681,9	560,3987
ПрАТ "Дніпровагонмаш" м. Кам'янське	-	179,8	179,8	79,0315	192,0	192,0	83,7746	205,4	205,4	96,7862
ВП "Дніпровське територіальне управління" філії ЦБМЕБС АТ УЗ (ТУ БМЕС-1)	-	314,5	314,5	13,8656	290,3	290,3	7,8288	261,3	261,3	3,0162
АТ "ДАЗ" м. Дніпро	-	4,5	4,5	1,6022	4,6	4,6	1,4008	-	-	-
ПАТ ДЗПВ + АТ ДЗПВ	-	-	-	-	0,1	0,1	-	0,1	0,1	0,0001

Філія "ВГМК" АТ "ОГХК"	-	241,7	241,7	245,06 58	-	-	-	-	-	-
ДП Санаторій "Славутич" м. Верхньодніпро вськ	200 / 129,0 / 64,5 %	44,8	44,8	55,786 7	40,1	40,1	53,85 32	47,1	-	58,4099
ПРАТ "Дніпровський металургійний завод" м. Дніпро	-	1000 8,4	10008, 4	264,55 59	941 1,2	9411,2	201,0 08	714 9,6	7149,6	142,723
ПАТ "Дніпровський меткомбінат" м. Кам'янське	707638 / 141677, 8 / 20,0 %	5625 7,5	56257, 5	6005,5 42	777 80,4	64566, 9	7665, 219	689 20,7	55667, 8	5933,6456
КП "Нікопольське ВУВКГ" НМР	79701 / 18350,4 / 23,0 %	8542, 2	1210,2	5889,5 29	840 1,0	1141,7	5815, 3814	816 2,7	1464,8	6153,8202
КВП КМР "Міськводока нал"	40000 / 10418,1 / 26,0 %	3634, 8	3634,8	1010,0 07	387 3,8	3873,8	1003, 9379	380 2,6	3802,6	762,8158
КП "Дніпроводока нал" ДМР м. Дніпро	330000 / 108647,2 / 32,9 %	4843 9,6	48439, 6	16856, 49	469 28,2	46928, 2	1785 9,386 8	463 15,4	46315, 4	17316,317
КП ДОР "Аульський водовід" Криничанськи й район	-	5572, 6	5572,6	170,38 02	575 5,1	5755,1	178,2 526	-	-	-
Синельників ське МКП "Водоканал"	10000 / 1726,0 / 17,3 %	-	-	-	588, 0	588,0	1144, 9133	630, 0	630,0	1247,0004
ДМПВКГ "Дніпро - Західний Донбас" Синельниківсь кий район	17280 / 3196,4 / 18,5 %	2115, 3	2115,3	75,604 0	217 5,5	2175,5	60,99 01	192 7,8	1927,8	46,13
ТОВ "Карачунівське рибоводне господарство"	-	260,0	260,0	86,609 7	120, 0	120,0	63,05 06	Пр ипи нил о діял ьніс ть		
ПрАТ "ХІМДИВІЗІО Н" м. Кам'янське	-	500,9	500,9	307,68 75	329, 3	329,3	213,0 431	498, 8	498,8	262,341
ПрАТ "Енергоресурс и" м. Нікополь	43141,6 / 3789,9 / 8,8 %	3229, 4	3229,4	196,30 05	337 0,9	3370,9	214,5 364	138 3,3	1383,3	206,7806
ТОВ "Любимівськи й кар'єр"	-	350,6	350,6	214,87 98	310, 8	310,8	158,5 327	-	-	-

КП "Дніпровський кар'єр" Верхньодніпр овський район	-			Не звітува ло						
КП "Солонянське ЖКУ"	-			38,345 3	57,0	57,0	37,95 43	57,0	57,0	22,5264
ТОВ ВКФ "НАЙС"	-			2656,7 859	456 58,1	45658, 1	2636, 7228	337 69,2	33769, 2	2333,6534
КП "ВУВКГ" ДОР" м. Верхньодніпр овськ	10000 / 881,6 / 8,8 %			225,88 68	342, 3	-	243,8 353	321, 8	-	222,7525
ПАТ "Інтерпайп НТЗ"	15600 / 4613,7 / 29,6 %			940,83 10	174 8,8	-	898,4 011	168 4,0	-	778,219

Виходячи з вищевикладеного, можна зазначити наступні ключові проблеми сільської ради в галузі охорони навколишнього природного середовища (таблиця 9)

Таблиця 9. Проблеми в галузі охорони навколишнього середовища

№	Проблема
1	Незадовільний стан полігона твердих побутових відходів (ТПВ) на території ОТГ
2	Розміщення та захоронення ТПВ
3	Відсутність підприємств з переробки ТПВ
4	Відсутня або незадовільний стан каналізаційних мереж
	Відсутня або незадовільний стан зливової каналізації
5	Недостатня ефективність роботи очисних споруд
6	Низький рівень екологічної культури у представників населення
7	Недостатня розвиненість системи екологічного моніторингу
8	Слабка мотивація впливу органів місцевого самоврядування на процеси антропогенного навантаження в населених пунктах ОТГ

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо території з природоохоронним статусом(за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень

Під час розробки звіту про стратегічну екологічну оцінку були визначені основні проблеми для навколишнього середовища та охорони здоров'я населення, надані характеристики даних впливів, проаналізовані їх територіальні аспекти.

В даній роботі були визначені ключові екологічні цілі та завдання, їх відношення до містобудівної документації, та визначені можливості їх врахування при розробленні проектних рішень в генеральному плані

Таблиця 10. Ключові потенційні екологічні проблеми і ризики (та їхні зв'язки з детальним планом території частини громадської зони та зони озеленення в районі вулиці Київська смт. Слобожанське Слобожанської селищної ради Дніпровського району Дніпропетровської області.

Основні ризики	Характеристика ризиків	Територія -льна прив'язка	Заходи, визначені проектом детального плану
Забруднення атмосферного повітря	Викиди забруднюючих речовин стаціонарними та пересувними джерелами	Житлова садибна забудова, вулиці, внутрішньо квартальні проїзди, паркінги,	Розвиток вулично-дорожньої мережі селища, модернізація існуючих об'єктів та установок сучасного типу з використанням природних джерел енергії
Вплив на здоров'я населення	Забруднення атмо-сферного повітря, переважно викидами забруднюючих речовин від автотранспорту.	Територія селища де проводиться ДПТ	Озеленення території, благоустрій водного об'єкту
Стан водного басейну	Каналізація або централізована з очисними спорудами та скид поверхневого стоку, що формується на території селища безочистки; погіршення гідрологічного режиму річки	Сельбищна територія селища де проводиться ДПТ.	Розвиток системи автономної каналізації та дощової каналізації; виконання комплексу гіротехнічних заходів;
Біорізноманіття	Недостатність впорядкованих		Ландшафтна організацією зелених зон,

	зелених зон та прибудинкових територій		прибудинкових територій житлового сектору та спортивного комплексу
--	--	--	--

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

В процесі стратегічної екологічної оцінки стану детального плану території частини громадської зони та зони озеленення в районі вулиці Київська смт Слобожанське Слобожанської селищної ради Дніпровського району Дніпропетровської області було розглянуто значну кількість документів, що містять екологічні цілі а також відповідні завдання у сфері охорони здоров'я та соціально-економічного розвитку. Слід зазначити, що різні програми розвитку містять подібні, хоча і не завжди ідентичні, екологічні цілі. Наприклад, основні цілі та завдання визначені програмами з охорони навколишнього природного середовища, що на регіональному та місцевому рівнях повторюються в програмах Соціально - економічного розвитку місцевого і регіонального рівня, та в цільових програмах місцевого і регіонального рівня.

Аналіз також включав цілі, які мають відношення до детального плану території , та цілі, які можуть бути вирішені на іншому рівні планування. На основі аналізу змісту детального плану території виконавці СЕО оцінили рівень відповідності цілей, викладених у проекті детального плану території , екологічним цілям, встановленим на регіональному рівні, та ключовим відповідним цілям.

На основі аналізу цих цілей можна зазначити, що цілі в галузі охорони атмосферного повітря, створені на регіональному рівні, будуть лише частково впроваджені в проекті містобудівної документації, переважно те, що стосується резервування ділянок певного функціонального використання в частині будівництва, вулиць та доріг, створення зелених насаджень в межах санітарно-захисних зон. Скорочення викидів може бути досягнуто за рахунок зменшення викидів від транзитного руху автотранспорту між вул.Київська та М04.

У сфері водних ресурсів, будівництва водопровідних мереж і каналізаційних систем цілі визначені у декількох цільових програмах, з визначенням конкретних заходів з реконструкції чи будівництва інженерних мереж споруд та мереж, які передбачаються до реалізації у короткостроковій перспективі та повністю враховуються проектом містобудівної документації. Підвищення якості поверхневих вод може бути досягнуто також шляхом за рахунок розширення мережі дощової каналізації та

будівництва локальних очисних споруд у місцях випуску; створення та озеленення прибережних захисних смуг для всіх водних об'єктів. Також передбачаються заходи щодо інженерної підготовки та захисту території від несприятливих природних процесів, як на ділянках існуючої забудови, так і на ділянках перспективного містобудівного освоєння

У сфері охорони ґрунтів проект містобудівної документації передбачає створення ландшафтно-рекреаційної зони з розміщенням об'єктів громадської забудови рекреаційно-туристичного спрямування на ділянках малоефективного використання, що знаходяться в межах можливого підтоплення повеневими водами 1%-ї забезпеченості та частково зазнають процесів деградації і засолення .

Однією з найважливіших питань для селища є видалення відходів, яке здійснюється на території поза межами населеного пункту і залежить від реалізації рішень, визначених програмами поводження з ТПВ на регіональному рівні. Рішення детального плану в сфері поводження з ТПВ не повністю враховують цілі та проекти передбачені регіональною цільовою програмою щодо об'єктів з переробки та утилізації ТПВ, розміщення яких передбачається за межами населеного пункту.

У сфері біорізноманіття проект детального плану території передбачає створення зелених насаджень загального користування, а також зелених насаджень обмеженого користування та спеціального призначення.

В сфері охорони здоров'я та соціально-економічного розвитку рішення проекту містобудівної документації в достатній мірі враховують цілі, визначені на регіональному та місцевому рівнях, шляхом виділення ділянок певного функціонального використання та необхідної площі для розміщення закладів охорони здоров'я та соціального захисту, фізкультурно-оздоровчих та спортивних споруд., культури та дозвілля, підприємств торгівлі, громадського харчування.

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних

Вплив на атмосферне повітря. В результаті реалізації планованої діяльності передбачається незначне збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Вплив на водні ресурси. Планована діяльність передбачає не суттєвий вплив на водні ресурси виконання заходів, реалізація яких не призведе до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води.

Відходи. Планова діяльність не передбачає виконання заходів, реалізація яких призведе до збільшення обсягів утворення відходів.

Вплив на земельні ресурси. Внаслідок реалізації планової діяльності не передбачається змін у топографії або в характеристиках рельєфу, поява таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози.

Вплив на біорізноманіття та рекреаційні зони. В плановій діяльності не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на біорізноманіття та рекреаційні зони міста.

Вплив на культурну спадщину. Реалізація планової діяльності не призведе до негативного впливу на наявні об'єкти історико-культурної спадщини.

Вплив на населення та інфраструктуру. Планова діяльність не передбачає появу нових ризиків для здоров'я населення області. Разом з тим позитивно вплине на розбудову дорожньо-транспортної інфраструктури на ділянці дороги магістрального значення.

Екологічне управління, моніторинг. Планова діяльність не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки.

При проведенні планової діяльності буде можливе під час здійснення моніторингу атмосферного повітря, а точніше узагальнених даних про склад та обсяги викидів забруднюючих речовин; оцінки рівня та ступеня небезпечності забруднення для довкілля та життєдіяльності населення; оцінки складу та обсягів викидів забруднюючих речовин.

Кумулятивний вплив. Ймовірність того, що реалізація планової діяльності призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

Таким чином, можна зробити висновок, що рівень захворюваності населення хворобами, які можуть мати відношення до забруднення атмосферного повітря, є порівняно невисоким. Виражених тенденцій до зниження рівнів захворюваності по кількості населення не спостерігається.

Реалізація планованої діяльності буде мати позитивний вплив на соціально – економічний розвиток території та незначний вплив на довкілля.

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

На основі аналізів, представлених у попередніх розділах СЕО детального плану території частини громадської зони та зони озеленення в районі вулиці Київська смт. Слобожанське Слобожанської селищної ради Дніпровського району Дніпропетровської області з метою сприяння досягненню цілей екологічної політики, встановлених на національному та місцевому рівнях, запропоновано ряд заходів для пом'якшення виявлених потенційних негативних наслідків для навколишнього середовища та здоров'я населення, що випливають з реалізації містобудівної документації. Термін "пом'якшення" відноситься до усунення, зменшення, запобігання або контролю негативних впливів на навколишнє середовище, які можуть виникнути внаслідок впровадження містобудівної документації. Запропоновані заходи складаються з тих, що були визначені в процесі розроблення проекту містобудівної документації і рекомендацій що виникли в результаті виконання СЕО. Реалізація проекту генерального плану потребує виконання великої кількості заходів, що стосуються розвитку сфери забезпечення системами інженерної інфраструктури міста, розвитку транспортної інфраструктури, заходи із інженерної підготовки та захисту території, виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному життєвого середовища міста. Серед головних заходів, що мають безпосередній вплив на санітарно-гігієнічні умови проживання населення та забезпечують пом'якшення негативних наслідків реалізації проекту можна виділити:

- створення нових вулиць з метою раціональної організації руху транспорту; подальший розвиток вулично-дорожньої мережі
- будівництво нових доріг з сучасними технічними параметрами та реконструкція існуючих; будівництво транспортних розв'язок;
- розвиток системи газопостачання - проведення реконструкції існуючих джерел, газозабезпечення, із застосуванням прогресивних технологій; впровадження теплових установок сучасного типу з використанням природних джерел енергії в тому числі в установках приватного сектору та дотримання правил експлуатації та технічного утримання;
- розвиток систем водопостачання з метою повного забезпечення населення системою централізованого водопостачання для забезпечення необхідною кількістю води та якістю, що відповідає санітарним нормам.

Зазначені заходи сприятимуть запобіганню забрудненню підземних та поверхневих водних ресурсів;

- розвиток системи відведення поверхневого стоку з усієї території населеного пункту ; будівництво очисних споруд зливової каналізації в проектних місцях випуску стічних вод, що дозволить зменшити забруднення води, покращити санітарно-гігієнічні умови території;

- виконання комплексу заходів з інженерної підготовки та захисту території від несприятливих природних процесів;

- виконання комплексу заходів із зменшення рівнів фізичних факторів впливу на навколишнє середовище та сельбищно – рекреаційну зону населеного пункту ;

- розвиток інфраструктури управління відходами (розроблення спеціалізованої схеми санітарного очищення смт. Слобожанське та інше.

Значна частка зелених зон буде призначена для пішохідних та велосипедних доріжок, дитячих та спортивних майданчиків, що сприятиме покращенню якості міського середовища, включаючи здоров'я населення. Виконання заходів, передбачених містобудівною документацією, матиме позитивний вплив на всі складові навколишнього середовища, включаючи здоров'я населення, поліпшення загального екологічного та естетичного стану міста. Також пропонується низка заходів адміністративного характеру, які не можуть бути включені в рамки документу державного планування але сприятимуть його впровадженню.

Під час процесу СЕО на етапі збору даних та аналізу поточної ситуації було визначено необхідність проведення таких заходів:

- для забезпечення ефективної роботи органів місцевого самоврядування, органів охорони навколишнього середовища та охорони здоров'я при прийнятті обґрунтованих рішень здійснювати розвиток системи моніторингу якості повітря в сельбищній зоні де буде проводитись планова діяльність та ділянках магістральної вулиці загальноселешного значення ;

- моніторинг виконання заходів з санітарного очищення території селища ;

- здійснення контролю за зберіганням родючого шару ґрунтів, який зазнає переміщення під час будівельних робіт та його подальшим використанням для ландшафтного благоустрою.

Реалізація рішень містобудівної документації та реалізація рекомендованих природоохоронних заходів потребуватиме значних інвестицій. Цього можна досягти шляхом мобілізації місцевого бюджету, місцевого екологічного фонду, участі бізнесу, залучення коштів з державного екологічного фонду, інвестицій державних та

міжнародних фінансових установ, коштів благодійних міжнародних фондів з охорони довкілля.

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення(недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)

З метою розгляду альтернативних проектних рішень та їх екологічних наслідків під час СЕО детального плану території частини громадської зони та зони озеленення в районі вулиці Київська смт Слобожанське Слобожанської селищної ради Дніпровського району Дніпропетровської області передбачається розглянути «Нульовий сценарій», без впровадження проектних змін.

Альтернатива 1:

«Нульовий сценарій» – тобто опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку не затвердження зазначеного документа державного планування.

Ускладнення що виникли в процесі проведення СЕО

Серед ускладнень що виникли в процесі проведення стратегічної екологічної оцінки можна виділити наступні фактори:

- відсутність офіційних багатьох статистичних даних окремо по смт. Слобожанське та ОТГ Слобожанське , через те що встановлені форми державної статистичної звітності передбачають збір, обробку та офіційну звітність по області .

Таким чином висновки отримані в результаті аналізу статистичних даних мають певний відсоток похибки; - обмежений рівень сприяння обласних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, в наданні вихідних даних для виконання стратегічної екологічної оцінки документів державного планування

9. Заходи передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Організація моніторингу детального плану території частини громадської зони та зони озеленення в районі вулиці Київська смт. Слобожанське Слобожанської селищної ради Дніпровського району Дніпропетровської області рекомендується шляхом здійснення наступних заходів:

- порівняння фактичного стану компонентів довкілля з минулорічними показниками, в яких реалізуються заходи діяльності, 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження. У разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією заходів планованої діяльності;
- порівняння фактичних показників індикаторів виконання заходів планової діяльності, зокрема рівня викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження.

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)

Транскордонний вплив під час реалізації планованої діяльності відсутній.

У порівнянні з нульовою альтернативою вплив на довкілля та здоров'я населення оцінюється як незначний, оскільки, як зазначалося вище, буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів. Рівень утилізації відходів, що є важливим індикатором регіонального розвитку, може залишитися на незмінному рівні.

Найбільш вразливою складовою планової діяльності, що зазнає негативного впливу - це викиди в атмосферне повітря від автотранспорту.

Все вищенаведене свідчить про зовсім незначний вплив планового об'єкта на стан атмосферного повітря.

11. Резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктом 1-10 цієї частини, розрахованих на широку аудиторію

Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

Детальний план є містобудівною документацією місцевого рівня, яка розробляється з метою визначення планувальної організації і функціонального призначення, просторової композиції і параметрів забудови та ландшафтної організації кварталу, мікрорайону, іншої частини території населеного пункту, призначених для комплексної забудови чи реконструкції

Детальний план території розроблений на підставі рішення (сорок сьомої) Слобожанської селищної ради від 18 червня 2020 р. № 2665-47-VIII ДБН Б.2.2-12:2018 «Планування та забудова територій» з врахуванням вимоги Закону України «Про

регулювання містобудівної діяльності», ДБН 360-92** «Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень», ДБН Б.1.1-15:2012 «Склад та зміст генерального плану населеного пункту», ДБН В.2.3-5-2018 «Вулиці та дороги населених пунктів», ДБН Б.2.4-1-94 «Планування і забудова сільських поселень» та Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів (наказ № 952 від 18.05.2018).

Мета розроблення містобудівної документації є виготовлення детального плану території і має наметі аналіз існуючої забудови та визначення планувальної організації та розвитку частини території смт. Слобожанське.

При розробленні СЕО вивчені головні стратегічні документи, плани і програми, що діють на національному, регіональному та місцевому рівнях, проведений аналіз їх головних цілей, які в тій чи іншій мірі визначають передумови для прийняття проектних рішень

Характеристика поточного стану довкілля і здоров'я населення, в тому числі на територіях які ймовірно зазнають впливу, та прогностичні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено

При аналізі та оцінці поточного стану навколишнього середовища були використані статистичні дані та офіційні дані обласних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я

В процесі роботи були проаналізовані доступні дані моніторингових спостережень, що здійснюються суб'єктами в рамках програм державного моніторингу навколишнього середовища на районному та обласному рівні.

Ключові виявлені екологічні проблеми смт. Слобожанське, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування

Серед важливих екологічних проблем населеного пункту, в тому числі що мають ризики впливу на здоров'я населення, можна виділити наступні: Забруднення атмосферного повітря, що відбувається переважно за рахунок викидів від пересувних джерел, насамперед автотранспортних засобів.. Вплив від транспорту є найбільш критичним на магістральних вулицях. Зазначені ризики є основними серед потенційних впливів на стан здоров'я населення. Забруднення поверхневих вод, що обумовлене скидами недостатньо очищених і забруднених стічних вод у водойми .

Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, та шляхи їх врахування

В процесі виконання СЕО був проведений аналіз низки документів міжнародного, державного, регіонального та місцевого рівня, що містять зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативного впливу на здоров'я населення. Також були розглянуті документи, що містять екологічні цілі а також відповідні завдання у сфері охорони здоров'я. Аналіз також включав цілі, які мають відношення до генерального плану, та цілі, які можуть бути вирішені на іншому рівні планування. Результати аналізу цілей та завдань екологічної політики визначених у вищезазначених документах показали високу ступінь відповідності цілям, визначеним в містобудівній документації генеральний план смт. Слобожанське (Ювілейне).

Опис наслідків реалізації проектних рішень документу державного планування для довкілля, а також для здоров'я населення, у тому числі кумулятивних, синергічних, позитивних і негативних наслідків

Проведений аналіз виявив потенціал для позитивного впливу проекту оновленого генерального плану на навколишнє середовище та здоров'я населення. Водночас, були виявлені ризики та потенційні негативні наслідки, що можуть виникнути внаслідок реалізації окремих рішень, прийнятих в проекті детального плану території. З метою запобігання, мінімізації та пом'якшення потенційних негативних наслідків запропонована низка заходів, в тому числі необхідність перегляду деяких проектних рішень з подальшим коригуванням документу державного планування. Перегляд проектних рішень пов'язаний переважно із необхідністю збереження природних комплексів, регулюванням щільності забудови, зменшенням антропогенного навантаження на середовище населеного пункту..

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

На основі аналізу виконаного в СЕО, з метою сприяння досягненню цілей екологічної політики, встановлених на національному та місцевому рівнях, запропоновано низку заходів для пом'якшення виявлених потенційних негативних наслідків для навколишнього середовища та здоров'я населення, що впливають з реалізації містобудівної документації. Реалізація детального плану території потребує

виконання значної кількості заходів, визначених в містобудівній документації: розвитку інженерної та транспортної інфраструктури населеного пункту; заходів із інженерної підготовки та захисту території; розвитку господарського комплексу; охорони навколишнього природного середовища, виконання яких є невід'ємною складовою створення сприятливого в екологічному відношенні середовища населеного пункту.

Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації тощо)

У контексті стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації з метою розгляду альтернативних проектних рішень та їх екологічних наслідків під час СЕО детального плану території частини громадської зони та зони озеленення в районі вулиці Київська смт. Слобожанське Слобожанської селищної ради Дніпровського району Дніпропетровської області передбачається розглянути «Нульовий сценарій», без впровадження проектних змін.

Альтернатива 1:

«Нульовий сценарій» – тобто опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку не затвердження зазначеного документа державного планування.

Заходи передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Моніторинг наслідків реалізації містобудівної документації є комплексним процесом проведення якого є невід'ємною складовою своєчасного забезпечення міського середовища, що розвивається і трансформується, системами інженерної інфраструктури, об'єктами побутового та соціального обслуговування населення, благоустрою території, що відповідно впливає на якість довкілля та комфортність проживання населення. Для проведення моніторингу реалізації рішень містобудівної документації наведені основні чинники, що потребують особливої уваги та контролю, визначені показники для здійснення контролю та запропоновані необхідні заходи для моніторингу впливів під час реалізації документу державного планування. Здійснення моніторингу впливів реалізації документу державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення за визначеними показниками з веденням щорічної звітності дозволить своєчасно виявляти недоліки і порушення, що можуть негативно впливати на комфортність проживання населення;

- обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню, а також проводити інформування громади ОТГ про стан реалізації містобудівної документації, поточні ускладнення та прогностичні терміни їх усунення.

Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Транскордонний вплив під час реалізації планованої діяльності відсутній.

У порівнянні з нульовою альтернативою вплив на довкілля та здоров'я населення оцінюється як незначний, оскільки, як зазначалося вище, буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів. Рівень утилізації відходів, що є важливим індикатором регіонального розвитку, може залишитися на незмінному рівні.

Найбільш вразливою складовою планової діяльності, що зазнає негативного впливу - це викиди в атмосферне повітря від автотранспорту.

Все вищенаведене свідчить про зовсім незначний вплив планового об'єкта на стан атмосферного повітря.

Висновки

На підставі проведеного аналізу зроблено висновок, що детальний план території частини громадської зони та зони озеленення в районі вулиці Київська смт. Слобожанське Слобожанської селищної ради Дніпровського району Дніпропетровської області відповідає державним та регіональним стратегічним документам, реалізація заходів планової діяльності не справляє значного негативного впливу на стан довкілля та здоров'я населення.

За результатами СЕО надано рекомендації до змісту заходів планової діяльності та заходи з моніторингу впливу реалізації планової діяльності на довкілля, що відповідно до ст. 9 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» повинно бути враховане в документі детального планування.

Розробники звіту:

Кандидат наук з державного управління,
доцент, завідувач кафедри землевпорядкування та кадастру УжНУ
голова ГО «Інститут раціонального природокористування»

В. Ю. Пересоляк

Кандидат сільськогосподарських
наук, доцент кафедри землевпорядкування та кадастру УжНУ

В.О.Романко

ФОП, інженер - землевпорядник ,
ст.викладач землевпорядкування та кадастру УжНУ

Р.В. Пересоляк

Список використаної літератури

1. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку». - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>.
2. Водний кодекс України - Режим доступу: <https://legalexpert.in.ua/komkodeks/vku.html>
3. Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування: наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296. - Режим доступу: https://menr.gov.ua/files/docs/nakazy/2018/nakaz_296.pdf.
4. СТРАТЕГІЯ розвитку Дніпропетровської області на період до 2020 року - Режим доступу: <https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/rozvitku-dnipropetrovskoi-oblasti-na-period-do-2020-roku.pdf>
5. Екологічний паспорт Дніпропетровської області <https://menr.gov.ua/news/33529.html>
6. Дніпропетровська область Відомості про область - Режим доступу: <https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/pasportobl.pdf>
7. Публічна кадастрова карта України - Режим доступу: https://map.land.gov.ua/?cc=3461340.1719504707,6177585.367221659&z=6.5&l=kadast&bl=ortho10k_all
8. Ґрунти Дніпропетровська область/ Публічна кадастрова карта України/ - Режим доступу: https://map.land.gov.ua/?cc=3817556.0499409284,6246138.985913453&z=12&l=gruntkadast&bl=ortho10k_all
9. Характеристика природних умов та ресурсів Дніпропетровської області - Режим доступу: <http://www.geograf.com.ua/library/geoinfocentre/21-physical-geography-ukraine-word/282-natural-resources-dnipropetrovsk>
10. Регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища у 2019 р. Режим доступу: <https://menr.gov.ua/news/32893.html>
11. Природно-заповідний фонд Дніпропетровської області - Режим доступу: <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/dnipropetrovshina/prirodno-zapovidnij-fond>
12. Н. Мезенцева, С. Батиченко, К. Мезенцев. «ЗАХВОРЮВАНІСТЬ І ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ: СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ВИМІР» Монографія Київ 2018 ДП «Прінт» 136 с. http://www.geo.univ.kiev.ua/images/doc_file/navch_lit/kafedra_ekonom_lit/Zaxvor_zdorovia.pdf
13. Національна доповідь про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2018 році <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/Projekt-Nats.-dop.-za-2018.pdf>
14. «ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРОЕКТУ СХЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ» [«https://oblrada.dp.gov.ua/rishennia/sklikannia-7/viii-session/176-8vii/#](https://oblrada.dp.gov.ua/rishennia/sklikannia-7/viii-session/176-8vii/#)

